

Жетісу облысының ішкі саясат басқармасының 2026 жылдың 3 тоқсанында атқарған жұмысы туралы АНЫҚТАМА

Облыстағы қоғамдық-саяси ахуал туралы

Жетісу облысында қоғамдық-саяси тұрақтылықты сақтауға, әлеуметтік шиеленіс ошақтарын анықтауға бағытталған жүйелі жұмыстар жүргізілуде. Құқық қорғау органдарымен бірлесіп, келісілмеген митингтер мен наразылық акциялардың алдын алу шаралары қабылдануда.

Облыстың жүйелі әлеуметтік мәселелер картасы өзектендірілді (*оган тұрғын үймен қамтамасыз ету, ауыз судың тұрақсыз берілуі, жер мәселелері, әлеуметтік маңызды азық-түлік тауарлар бағасының өсуі, шекара маңындағы мәселелер енгізілген*). Әлеуметтік тәуекелдер динамикасын бақылау бойынша тиісті жұмыстар жүргізілуде.

Талдау көрсеткендей әлеуметтік желілерде Талдықорған қаласының тұрғын үй-коммуналдық мәселелері, автожолдар мен көлік сапасы, экология және тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау сұрақтары кең талқыланды.

Құқық қорғау органдарымен бірлесіп, келісілмеген митингтер мен наразылық акциялардың алдын алу шаралары қабылдануда.

Этносаралық қатынастар туралы

Жалпы, этносаралық жағдай тұрақты, бақылауда.

Ай сайын облыстың этносаралық мәселелер бойынша кеңес отырыстары өткізіліп, түрлі этнос өкілдерінің қатысуымен орын алған инциденттер талқыланды.

А.ж. III тоқсанында этносаралық жанжалдар мен қақтығыстар орын алған жоқ. Алайда, жекелеген титулды ұлт өкілі мен этнос арасында тұрмыстық сипаттағы 9 жағдай орын алды.

Анықтама үшін: шілде - қыркүйек айларында облыстық этносаралық мәселелер жөніндегі кеңестің 3 отырысы өткізілді, онда 10 этносаралық мәселе және 10 кейс қаралды.

Есепті кезеңде барлығы 9339 адамның қатысуымен 164 іс-шара өткізілді. Этномәдени бірлестіктердің, қоғамдық пікір көшбасшыларының, ақсақалдар кеңесінің, қоғамдық медиаторлардың және мемлекеттік органдардың қатысуымен 12 кездесу, 10 дөңгелек үстел, 7 семинар ұйымдастырылды. Бұқаралық ақпарат құралдары мен әлеуметтік желілерде 450 ақпараттық материал жарияланып, ақпараттық кеңістікке тұрақты мониторинг жүргізілді. Сонымен қатар, халық арасында түсіндіру және профилактикалық жұмыстар жүйелі түрде жүргізіліп, өңірдегі этносаралық ахуал тұрақты бақылауда болды.

Есепті кезеңде этносаралық сипаттағы жанжалдар тіркелген жоқ, қоғамдық-саяси ахуал тұрақты сақталды.

Ақпараттық саясат туралы

Жетісу облысының аумағында 43 өңірлік БАҚ жұмыс істейді, оның ішінде 18 мерзімді басылым, 22 интернет-басылым (*газеттердің сайттары 18*), 2 радио, 1 телеарна бар.

Бөліммен ақпараттық саясаттың негізгі бағыттары бойынша арнайы медиа-жоспарларды әзірленді, БАҚ-та, әлеуметтік желілерде қоғамдық пікір көшбасшыларының, әр сала бойынша сарапшылардың пікірлері, түрлі

тақырыптағы топиктер, инфографикалар, посттар видео және аудиороликтер дайындалды.

Атап айтқанда: **Бірінші.** «Заң мен Тәртіп» қағидатын ақпараттық ілгерілету бойынша «Жетісу» телеарнасында 28 сюжет, өңірлік баспа басылымдарында 77 мақала, интернет-ресурстарда 200 мақала жарық көрді, әлеуметтік желілерге 84 527 ақпараттық материал жарияланды.

Екінші. «Таза Қазақстан» республикалық экологиялық бағдарламасы бойынша республикалық және облыстық телеарналарда 30 сюжет, өңірлік баспа басылымдарында 45 мақала, интернет-ресурстарда 60 мақала, әлеуметтік желілерге 12 511 ақпараттық материал жарияланды.

Үшінші. Жаңа Конституцияны ілгерілету мақсатында әлеуметтік желілерде 27 896 ақпараттық материал жарияланды.

Төртінші. Өңірлік коммуникациялар қызметінің ақпараттық алаңында 45 шара ұйымдастырылды. Оның ішінде 43 баспасөз-мәслихаты, 2 Off the record форматында кездесу өтті. Жалпы саны 69 спикер алаңға келіп, баяндама жасады.

Бесінші. Нұрмолда Алдабергеновтың 120 жылдығына, Зылиха Тамшыбаеваның 90 жылдығына, Сайын Мұратбековтың 90 жылдығына, Дәнеш Рақышевтың 100 жылдығына, Темірғали Рүстембековтің 120 жылдығына орай облыс аумағында көрнекі ақпарат құралдарында баннерлер ілініп, деректі фильмдер әзірленді.

Алтыншы. 22-23 қыркүйек күндері аралығында Талдықорған қаласында ҚР Президентінің телерадиокешенінің 30 жылдығына орай республикалық деректі кино апталығы өтті. Апталық аясында өңір тұрғындарына отандық деректі фильмдер ұсынылып, барлығы төрт туындының көрсетілімі ұйымдастырылды. Көрермен назарына «Ағал», «Серт», «Қуатты серіктес» және «Человек с острова Кулалы» деректі фильмдері ұсынылды.

Жетісу облысы бойынша мемлекеттік жастар және отбасы саясатын іске асыру туралы

ҚР Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі ҰСБ деректеріне сәйкес облыста 14 пен 35 жасқа дейінгі жастар саны статистикалық деректерге сәйкес 186 132 адамды құрайды *(халық санының 26,8%)*. Оның 83 035-і қалалық жерде, 103 097-і ауылда.

2026 жылдың III тоқсан қорытындысы бойынша 15-34 жас аралығындағы NEET санатындағы жастардың үлесі 7,8% немесе 13 444 құрайды құрайды *(республика бойынша 5,8%)*.

Облыста 11 жастар ресурстық орталығы жұмыс істейді *(1 облыстық, 2 қалалық және 8 аудандық)*, штаттық саны – 90 адам.

Облыста 62 080 шағын және орта кәсіпкерлік субъектісі тіркелген, олардың 15 963-ы 35 жасқа дейінгі жас кәсіпкерлер.

Жыл басынан бері жастарға арналған мемлекеттік бағдарламалар мен жобалар туралы ақпараттандыру мақсатында облыс бойынша 131 кездесу және 587 түсіндірме жұмыстары жүргізіліп, 14 104 жас қатысты.

Жастардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру мақсатында облыста 19 қосымша білім беру ұйымы жұмыс істейді, оның ішінде 18-і – мемлекеттік, 1-і – жекеменшік. Атап айтқанда: 3 балалар музыка мектебі *(соның ішінде 1-еуі – жекеменшік)*, 5 өнер мектебі, 1 оқушылар сарайы, 6 балалар шығармашылығы

орталығы, 1 балалар шығармашылығы үйі, 1 жас техниктер станциясы, 1 балалар көркемсурет мектебі, 1 жас туристер станциясы бар. Сондай-ақ, жастармен жұмыс істейтін 13 үкіметтік емес ұйым мен 20 студенттік ұйым белсенді жұмыс атқаруда, олардың құрамында 2 000-нан астам белсенді жас бар.

Проблемалық мәселелер:

1. Жастар арасындағы қылмыс пен суицид мәселесі.

Жетісу облысының Полиция департаментінің мәліметіне сәйкес, 2026 жылдың I жартыжылдықтың қорытындысы бойынша 14-35 жас аралығындағы жастар арасында 458 құқықбұзушылық, 13 суицид, 9 суицидке әрекет тіркелген.

2. Жастар жұмыссыздығы.

Жастардың жұмыссыздық деңгейі 2,3% құрайды.

2026 жыл басынан 240 «Бос жұмыс орындар жәрмеңкесі» ұйымдастырылып, нәтижесінде, 2 812 адам тұрақты жұмыс орналасты.

2026 жылдың I қазанына облыстың жұмыспен қамту органдарына 35 жасқа дейінгі 11 051 адам жүгінді, 5 976 адам жұмыспен қамтудың белсенді шараларымен қамтылды. Жұмысқа 4 754 адам орналастырылды, 2 812 адам тұрақты жұмысқа орналастырылды. *Жастар қатарынан қоғамдық жұмыстарға – 1 040, жастар тәжірибесі – 771, әлеуметтік жұмыс орындары – 131, қысқа мерзімді кәсіптік оқытуға – 278, «Бастау бизнес» жобасы аясында оқуға – 239, ЭЕБ порталында онлайн оқуға – 672 адам жолданды және 33 адамға 400 АЕК мәліметінде грант берілді.*

2026 жылы «Жасыл ел» еңбек жасақтарында 635 жас маусымдық жұмыспен қамтылды. Облыстық бюджеттен 78,1 млн теңге бөлінді.

3. Жастар арасындағы нашақорлық.

Денсаулық сақтау басқармасының мәліметіне сәйкес, 2025 жылдың III тоқсан қорытындысы бойынша облыста барлығы 228 есірткі тұтынушы тіркелген, оның ішінде 18-35 жас аралығындағы жастар 76.

4. Лудомания

Лудоманияның алдын алу мақсатында облыс аумағында 16 601 жастың қамтылуымен 756 іс-шара ұйымдастырылды.

5. Ерте жүктілік.

Денсаулық сақтау басқармасының мәліметіне сәйкес, 2026 жылғы III тоқсаны бойынша 15-17 жас аралығындағы 44 ерте жүктілік жағдайы тіркелді.

Тілдерді дамыту және ономастика туралы

Жетісу облысының ішкі саясат басқармасының
2026 жылдың 3 тоқсанында атқарған жұмысы туралы
АНЫҚТАМА

Тілдерді дамыту және ономастика туралы

Тілдерді дамыту бағыты бойынша.

2026 жылғы III тоқсанның қорытындысына сәйкес облыстық және жергілікті атқарушы органдардың құжатайналымындағы *(кіріс-шығыс құжаттар)* мемлекеттік тілдің қолданылу көрсеткіші 97%.

Деректемелер мен көрнекі ақпараттардың заңдылығы мен сауаттылығын қадағалау мақсатында «Халықаралық «Қазақ тілі» қоғамы» ҚБ Жетісу облыстық филиалы тарапынан 1 445 нысанға зерделеу жүргізілді. Анықталған кемшіліктер

бойынша 283 нысанның көрнекі ақпараты ретке келтіріліп, 10 нысанға ескерту түрінде әкімшілік хаттама толтырылды.

Мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыру және оның қолданыс аясын кеңейту, сондай-ақ тілдік кемсітушіліктің алдын алу, жарнама мен көрнекі ақпараттағы тіл нормаларының сақталуы жөнінде өзара тәжірибие алмасу мақсатында «Жарнама мен көрнекі ақпараттағы тіл нормаларын сақтау» тақырыбында облыстық семинар-тренинг өтті (*қатысушылар саны 78*).

«Халықаралық «Қазақ тілі» қоғамы» қоғамдық бірлестігінің облыстық филиалымен бірлесіп әзірленген «Деректемелер мен көрнекі ақпараттың заңдылығы мен сауаттылығын түсіндіру нұсқаулығы», әдістемелік парақшалар таратылды.

А. Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының ғылыми қызметкері А. Омарованың қатысуымен ҚР тіл саясатын дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасының іс-қимыл жоспарына сәйкес ақпараттық кеңістікте қазақ тіліндегі контенттің үлесін арттыру мақсатында Ашық онлайн энциклопедияны (*Уикипедия*) қазақ тіліндегі ғылыми және энциклопедиялық мақалалармен толықтырудың алгоритмін үйрету жөнінде оқыту семинары өтті (*қатысушылар саны 21*).

Мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейту, халыққа қызмет көрсету орындарындағы және жарнама, көрнекі ақпараттардағы тіл нормаларының сақталуын қамтамасыз ету, тамақтану орындарында ас мәзірлері мен хабарламаларды заңнамаға сәйкес ретке келтіру мақсатында ұйымдастырылған «Тіл тазалығын сақтайық» акциясында салаға жауапты мамандар, облыстық «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы және филиал қызметкерлері, Талдықорған қаласы әкімдігі тарапынан қатысқан тіл жанашырлары, қалалық Ардагерлер кеңесінің мүшелері, «Қазақ тілі» қоғамының Жетісу облыстық филиалы өкілдері белсенділік танытты (*қатысушылар саны 1 500 адам*).

Акция барысында Тіл туралы заң нормаларының сақталуы жөніндегі ақпараттық парақшалар, үлестірмелі материалдар таратылды.

Мемлекеттік тілдегі жарнама мәдениетін дамыту және тіл заңнамасының талаптарын сақтау мақсатында «Жарнама – тіл тазалығының көрінісі» облыстық байқауы өткізілді. Байқау қорытындысы бойынша I орынды «Текелі сүт зауыты» ЖШС, II орынды Ғазиз Аманжолұлы, III орынды Бақыт Айтуаров иеленді. Жүлдегерлер дипломдармен, Алғыс хаттармен және ынталандыру сыйлықтарымен марапатталды.

Мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейту және этнос өкілдерін қазақ тілін үйренуге ынталандыру мақсатында «Мемлекеттік тіл – тәуелсіздік символы» облыстық байқауы өтті.

Байқау қорытындысы бойынша жеңімпаздар мен жүлдегерлер марапатталып, I орын иегері республикалық кезеңге жолдама алды.

Қазақстан халқының тілдері күніне орай «Тіл – ел бірлігінің негізі» тақырыбында салтанатты жиын өтеді.

Іс-шараның мақсаты – тіл саясатын дамытуға үлес қосқан азаматтарды ынталандыру және этностардың ана тілдерін қолдау.

Жиында тіл саясаты мен мемлекеттік тілдің қолданыс аясын кеңейтуге үлес қосқан азаматтар мен ұйымдарға Құрмет грамоталары, Алғыс хаттар және «Үздік

мекеме», «Үздік аудан, қала», «Үздік маман», «Үздік тіл үйренуші», «Тіл елшісі» номинациялары бойынша марапаттар табысталады.

Ономастика саласы бойынша.

Жетісу облысының әкімшілік-аумақтақ бірліктер саны – 465 (113 ауылдық округ, 352 елді мекен; 89-ы кісі есімі, 318-і жер-су атауы, 39-ы дәстүрлі атау, 11-і ескірген атау, 8-і орысша атаулар), құрамдас бөліктер саны – 4 480 (2 990-ы кісі есімімен, 347-сі жер-су атауы, 403-і дәстүрлі атау, қалған 740 көше нөмірленген, идеологиялық тұрғыдан ескірген атаулар).

Ономастикалық нысандарға атау беру және оларды қайта атау туралы ұсыныстар қолданыстағы заңнама талаптары негізінде Республикалық ономастика комиссияда бекітілген Әдістемелік ұсыным мен «Тарихи тұлғалар», «Жер-су атаулары», «Дәстүрлі атаулар» тізімдеріне сәйкес каралады.

2024-2025 жылдарға арналған Жол картасы аясында жоспарланған 33 ұсыныстың 33-і бойынша оң қорытынды алынды. Ұлы Жеңістің 80 жылдығына аясында Кеңес Одағы Батырлары мен Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің есімдерін ұлықтау мақсатында Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігімен келісілген 52 ұсынысқа да оң қорытынды беріліп, заңдастырылды.

Ономастика саласының идеологиялық тұрғыдан ескірген елді мекендер мен олардың құрамдас бөліктеріне атау беру және оларды қайта атау жұмыстары кезең-кезеңмен жүзеге асырылып, қоғамдық резонанс тудырмау мәселесі тұрақты бақылауда.

Тілдерді оқыту бағыты бойынша.

2026 жылдың жыл басынан бері «Тіл» оқу-әдістемелік орталығына мемлекеттік және ағылшын тілдерін оқыту курстарына барлығы 4 584 тыңдаушы қабылданды (мемлекеттік тіл – 3 489, ағылшын тілі – 1 095). Тыңдаушылардың 595-і мемлекеттік қызметші, 1 721-і бюджеттік сала қызметкері, 1 173-і жеке тұлға (мемлекеттік тілді оқыту курстары бойынша). Ұлттық құрамы бойынша мемлекеттік тілді оқыту курстарында 2 353-і – қазақ, 1 136-сы – өзге этнос өкілдері.

Тіл саясатын насихаттау бағытында жоспарланған 120 іс-шараның 96-сы өткізіліп, 2 253 адам қамтылды. Бұқаралық ақпарат құралдарында 49 мақала жарияланды.

Орталықтың әлеуметтік желілерінде «Сіз білесіз бе?» айдары бойынша 294, «Сөзтүзер» айдары бойынша 62 бейнеролик жарияланды. Сонымен қатар, орталық әзірлеген 62 бейнеролик Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Тіл саясаты комитетінің ресми әлеуметтік желілерінде жарық көрді (барлығы 356).

2026 жылдың IV тоқсанында мемлекеттік тілді оқыту курсына қосымша 711 тыңдаушы қабылдау жоспарлануда.

Саяси партиялар және ҰЕҰ жұмыс бөлімінің атқарған жұмысы туралы

Облыста «Әділет», «Ақ жол», «Ауыл», ҚХП/НПК, ЖСДП/ОСДП, «БАҰТАҚ» және «Respublica» саяси партияларының 7 филиалы, 626 үкіметтік емес ұйым тіркелген, оның ішінде: қоғамдық бірлестіктер – 411, қоғамдық қорлар – 104, мекемелер – 6, заңды тұлғалар бірлестіктері – 21, филиалдар – 84.

Тіркелген үкіметтік емес ұйымдардың ішінде 17 ұйымның қызметі уақытша тоқтатылған, 98 ұйым әрекетсіз деп танылған.

2025 есепті жылында 190 үкіметтік емес ұйым «Үкіметтік емес ұйымдардың дерекқорына» есептілікті белгіленген мерзімде ұсынды.

Жалпы, облыста 100-ге жуық ҰЕҰ белсенді қызмет атқарады, оның ішінде Талдықорған қаласында – 45, Текелі қаласында – 14, Панфилов ауданында – 11, қалған аудандарда – 3-тен 9-ға дейін ұйым.

ҰЕҰ қызметі негізінен халықтың әлеуметтік осал топтарын қолдау, дене шынықтыру және спорт, азаматтардың құқықтарын қорғау және денсаулық сақтау, жастармен жұмыс, сондай-ақ басқа да бағыттар бойынша жүзеге асырылады.

2023 жылдан бастап облыс әкімдігі жанындағы ҰЕҰ-мен өзара іс-қимыл және ынтымақтастық жөніндегі кеңес жұмыс істейді. Кеңестің төрағасы – облыс әкімінің орынбасары Есдаулетов Диас Рахметұлы.

Кеңес құрамында 19 адам бар, оның ішінде мемлекеттік органдардың өкілдері – 8, азаматтық қоғам өкілдері – 11. Кеңес отырыстары тоқсан сайын өткізіледі.

Қаралған мәселелер:

– алдыңғы отырыстардың хаттамаларында көрсетілген тапсырмалардың орындалуы;

– сараптамалық кеңестердің құрамын бекіту;

– Азаматтық альянс пен ҰЕҰ азаматтық орталығының жұмысы;

– жергілікті атқарушы органдардың үкіметтік емес ұйымдармен өзара іс-қимылы;

• МӨТ тақырыптарын бекіту.

Осыған ұқсас кеңестер барлық аудандар мен қалалардың әкімдіктері жанынан құрылған.

Басқарма басшысы

Б.Абибеков